

TITULUS XI.

DE IUDICIIS ECCLESIASTICIS.

CAPUT I.

De foro voluntario.

555. Forum nuncupatur locus iudiciorum, et etiam ipsa iurisdictio. Ecclesiam hanc iurisditionem exercuisse etiam ab Apostolorum tempore, dubitari non potest. Episcopi universi, in sua quisque ecclesia, tribunal vel forum habuerunt ad Ecclesiam gubernandam, sive per se, sive per delegatos vel Vicarios. Itaque, Episcopi nostri ea omnia regant quae per expressas Ecclesiae definitiones, vel legitimas consuetudines eorum iurisditioni, sive ratione personarum, sive ratione rerum, sive ratione finis subiacere constat.

556. Iurisdictio dicitur voluntaria, quae exercetur in volentes, sive clerici sint sive laici, dummodo res ipsa quae praecipitur spiritualis sit.

557. Omnes spirituales causae ad forum ecclesiasticum pertinent, quamvis praeter salutem animarum, temporalem profectum vel materiale damnum secum deferant; et in dubio, ad potestatem ecclesiasticam spectat determinare an causa subiaceat suae iurisditioni, necne.

558. In iurisditione voluntaria, nec processus fit, nec sententia pronuntiatur; sed gratiae conceduntur

vel negantur sine forma iudicii, prout in quovis casu magis expedire videatur. Omnes petitiones in bona ratione fundatae exhibendae sunt.

559. Facultatem sive ordinariam, sive delegatam, quam iudex habeat, minime excedat praecipiendo vel concedendo aut denegando; sed singulos casus diligenter inquirat, ut iuri vel delegationi in omnibus conformis sit eius determinatio.

CAPUT II.

De foro contentioso.

560. Iurisdictio in foro contentioso exercetur etiam in invitos, et iudicat de his quae in controversiam veniunt ac determinari debent adhibita forma iudicii, servatisque regulis de iure servandis. Iurisdictio contentiosa solum ordinatur ad forum externum; et eo ipso quod requirit processum iudiciale, exerceri nequit extra proprium territorium sine expresso vel tacito consensu Ordinarii loci et partium litigantium, iuxta regulam: *Extra territorium ius dicenti non paretur impune.*

561. Ad hoc forum pertinent causae spirituales et iis annexae, in quibus aliqua contentio inter partes habeatur, quae non nisi iudiciali sententia et Ecclesiae legibus dirimi potest.

562. Non quivis iudex ecclesiasticus potest omnes ecclesiasticas cognoscere causas; nam plures, veluti causae quae maiores dicuntur, S. Sedi reservantur.

563. Tres saltem personae ad iudicium requiruntur: *actor* qui petit, *reus* contra quem petit, et *iudex* qui sententiam proferat. Sententia huiusmodi, quamvis in

foro externo prolata, in conscientia obligat, nisi legitima appellatione interposita impediatur.

CAPUT III.

De causis civilibus.

564. Iure ecclesiastico, Episcopus iudiciale habet potestatem in cunctas ecclesias et in omnes clericos suae dioecesis; unde nemo potest ipsius forum declinare, nisi exemptionis privilegium ostendat, aut longevam huius exemptionis praescriptionem legitime probaverit.

565. Ad Episcopum ergo recurrendum est in omnibus ecclesiarum et clericorum causis, in quibus contentio est sententiâ dirimenda. Processus sequatur in iudiciis ordinariis et solemnibus iuxta canonicas tramitationes et ordine iudiciorum servato.

566. Sententia pronuntiatur iuxta allegata et probata. Appellatio autem, cum admittenda est, interponitur ad Metropolitanam. Ex apostolico privilegio in regionibus nostris, a Metropolitana ad Episcopum viciniorem appellatur. Si iudex, ad quem appellatur, priorem confirmat sententiam, ista vim habet rei iudicatae et executionem parat; si vero tulerit sententiam contrariam, secunda appellatio fiat ad Metropolitanam aut Episcopum viciniorem illi a quo prior sententia lata fuit, et huius tertii sententia, vel priori vel posteriori conformis exsequatur.

CAPUT IV.

De causis criminalibus.

567. Causarum criminalium materia, sunt omnia spiritualia delicta et etiam mixta, in eo quod spirituale sit.

568. Earum causarum materia sunt etiam delicta civilia, ab iis personis commissa quae fori ecclesiastici privilegio potiuntur, cum restrictionibus canonica lege vel legitima consuetudine rite impositis.

569. Iudex autem caute procedat in huiusmodi delictis iudicandis et poenis etiam spiritualibus imponendis, rerum praesertim adiunctis in quibus versamur attentis.

570. Iudex ecclesiasticus in causarum criminalium tractatione, canonicas praescriptiones et instructionem S. C. Episc. et Regul. 11 Iunii 1880 prae oculis habeat.

CAPUT V.

De suspensione ex informata conscientia.

571. Iuxta Tridentini decretum, ei cui ascensus ad sacros ordines a suo Praelato ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet etiam extraiudicialiter fuerit interdictus, aut qui a suis ordinibus, gradibus, vel dignitatibus ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla contra ipsius Praelati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, aut ad priores ordines, gradus, dignitates, sive honores restitutio suffragetur¹.

572. Episcopo et Praelato regulari, quoad suos

¹ Sess. 14, cap. 1, de reform.

subditos, competit potestas procedendi ex informata conscientia.

573. Modus autem procedendi est omnino extraiudicialis, nec requiruntur admonitiones canonicae, et satis erit, si Praelatus simplici utatur praecepto in scriptis, quo declaret se suspensionem indicere, prudenti ipsius arbitrio relicto suspensionis causam delinquenti, aut patefacere aut reticere.

574. In causis tantum criminalibus occultis, iste modus locum obtineat, non vero in publicis. Neque ostendatur nisi ad prohibitionem ascendendi ad ordines, gradus et dignitates, et ad suspensionem temporalem ab ordinibus, gradibus et dignitatibus susceptis. Suspensiones autem in perpetuum numquam ferendae sunt.

575. Ab hac sententia non datur appellatio, neque ad Metropolitam, sed tantum recursus ad Summum Pontificem, cui clericus querelas suas exponere poterit. Consultum idcirco erit, ut antequam haec infligatur poena, probationes illius extraiudicialiter et secreto colligantur, ad culpam comprobendam coram Pontifice, si necesse fuerit.

CAPUT VI.

De dispensationibus matrimonialibus.

576. Duo requiruntur, ut dispensatio ab impedimenti matrimonii recte obtineatur, potestas scilicet, in dispensatore et causa sufficiens in postulatione. Dispensator ergo, potestatem delegatam minime excedat, et postulans diligenter curet, quod dispensationis causa sit: primum, vera; secundo, sufficiens.

577. Informatio matrimonialis, ut obtineatur dispensatio, sedulo exaranda est (omissis tamen inutilibus et

superfluis solemnitatibus) ex contrahentium et testium omni exceptione maiorum declarationibus, parentibus insuper auditis super consensu, ut ex omnibus appareat existentia et sufficientia causae dispensationis obtinendae.

578. Pro examine testium, ad probandam status libertatem, adamussim servantur instructiones Clementis PP. X; S. Officii, *Cum alias*, 21 Aug. 1670 et *Matrimonii vinculo*, anni 1868.

579. Ut rite valeant parochi dispensationes impetrare, prae oculis habeant Instructionem S. C. de Prop. Fide diei 9 Mai 1877 ac etiam speciales instructiones ab Ordinario uniuscuiusque dioecesis promulgatas.

580. Meminerint parochi, quod expressio causarum, earumque verificatio ad substantiam pertinet et validitatem, quibus deficientibus, gratia nulla atque irrita est. Qua in re ad memoriam revocanda sunt principia a probatis canonistis tradita.

CAPUT VII.

De divortii.

581. Sola coniugum voluntate, divortium quoad torum simul et cohabitationem, in perpetuum, valere non potest, quia causae matrimoniales non nisi ecclesiastica potestate dirimendae sunt.

582. Sola coniugum voluntas non est causa sufficiens decernendi divortium; sed canonica requiritur causa, vel iure expresso, vel quae ex probatorum canonistarum sententia sufficiens iudicetur.

583. Solus autem coniux innocens, et nullus praeter eum, sine speciali mandato, causam divortii, apud iudicem promovere, vel prosequi potest.

584. Sanctae matris Ecclesiae spiritui valde consonum erit iudicem ante rei citationem, et quoties in iudicii tramitatione ei opportunum videbitur, reconciliationem partium promovere.

585. Audiatur etiam Promotor Fiscalis in divortii causis, quae filiorum utilitatem vel damnum directe respiciunt, et bonum societatis vel indirecto modo attingunt.

586. Denique, sedulo observari debent in his causis dispositiones a S. Sede editas.

CAPUT VIII.

De nullitate matrimonii.

587. Causae matrimoniales solis Episcopis reservatae sunt.

588. Defensor matrimoniorum in singulis dioecibus eligatur iuris peritus et probitate vitae notus, qui semper adsit in iudicio sub poena nullitatis; praestet iuramentum in singulis causis et citetur in omnibus actibus. Non appellabit a sententia pro validitate matrimonii prolata, et e contra appellationem semper interponat a sententia pro invaliditate prolata.

589. Ut causa tractanda suscipiatur, accusatio contra matrimonium, regularis et iuridica, in scriptis deferatur ante iudicem, qui esse debet ille in cuius dioecesi reus domicilium habet. Exceptioni locus est si coniugale vitae consortium, aut per separationem quoad torum et mensam, aut per desertionem malitiosam a marito patratam sublatum sit, iuxta normam Instructionis S. C. de Prop. Fide anni 1883 p. 1. n. 2.

590. Testes seorsim semper audiantur sub iuramento praestito de veritate dicenda et (si res ita

postulat) de secreto servando, et iudex inquiret de credibilitate et probitate singulorum qui in iudicio vocantur.

591. Inter examinandos, primo loco venit accusator; deinde coniuges et testes. Quae in actis continentur nemini communicanda sunt ante processus publicationem, uno excepto defensore matrimonii; et publicato processu, locus fiet defensionibus, quas ad sua iura tuenda partes allegare valuerint, et defensori matrimonii communicanda erunt, ut quatenus validitatem matrimonii impugnant, eas refutare valeat.

592. Integra causa, duobus aut tribus viris peritis, si haberi possint, examinanda subiiciatur, et audito eorum voto sententia ab Ordinario proferatur.

593. In tribunali appellationis diligenter examinabuntur acta, documenta, et testes a quibus novae informationes hauriri possint, iuxta methodum praescriptam; et audito matrimonii defensore atque aliquibus etiam viris in scientia iuris peritis, sententia pronuntiabitur. Si haec secunda sententia matrimonium nullum esse declarat, et pars vel defensor matrimonii, pro sua conscientia non crediderit appellandum, in potestate coniugum sit alias contrahere nuptias, remanente causarum matrimonialium privilegio, ut numquam transeant in rem iudicatam.

594. In causis matrimonialibus prae oculis habeantur citata Benedicti XIV Const. *Dei miseratione*, Instr. S. C. Conc. 22 Aug. 1840, praesertim quoad casus impotentiae et matrimonii rati et non consummati, nec non Instr. S. Officii 20 Iun. 1883.

595. Causae dispensationis a rato non consummato haud pertractari possunt, nisi habeatur apostolica delegatio.

CAPUT IX.

De poenis.

596. Ad extirpandas vitiorum spinas et peccatorum tribulos, quae vineam Domini Sabaoth obumbrare videntur, ac plantanda virtutum germina in quibus Dominus delectatur, Episcopi poenas decernentes ad culpabilium correctionem totis intendunt viribus.

597. Correlativae sunt poena et culpa: *Sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus*¹. Proinde, poena culpae est proportionanda: *Pro mensura peccati, erit et plagarum modus*².

598. Quoad poenarum applicationem, iudex ecclesiasticus, secundum canonicas et legitimas sanctiones procedat. In his vero, de quibus ius non inveniatur expressum, aequitatem servare debet; sed in humaniorem declinando partem, secundum quod personae, causae, loca et tempora postulare videantur.

599. In excessibus igitur singulorum, non solum quantitas et qualitas delicti, sed aetas, scientia, sexus atque conditio delinquentis sunt attendenda. Et non solum secundum praedicta, sed etiam secundum locum et tempus quo delictum committatur, unicuique debet poenitentia indici, cum idem excessus magis sit in uno quam in alio puniendus. Quoties a populis aut a turba peccatur, quia in omnes propter multitudinem non potest vindicari, inultum solet transire.

600. Si criminosos durissimam, per plures annos, viderimus poenitentiam agere, tunc et saluti eorum possemus consulere, et statuta canonum deberemus tem-

¹ Regul. 23 Iuris.

² Deut. xxv, 2.

perare; cum vero in aliquibus, nec compunctio humilitatis, nec instantia orandi vel plangendi appareat, vere dicatur, quia illi ipsi quibus falsa misericordia indulgere videmur, cum ante tribunal Christi advenerint, contra nos causam dicturi sunt.

CAPUT X.

De tabulariis seu archiviis.

601. Archivia, quae in curia episcopali, in capitulo cathedrali et in paroeciis esse debent, religiosissime serventur et ordine disponantur digesta; ut inde, cum opus fuerit, promi possit quidquid in foro ecclesiastico pertractatum desideretur. Nemini eorum exemplaria et documenta praebeantur nisi licentia in scriptis habita a legitimo superiore. Denique unusquisque notarius successori suo tabularia non nisi indice confecto tradere potest.

TITULUS XII.

DE PROMULGATIONE DECRETORUM

CONCILII.

CAPUT UNICUM.

602. Volumus et decernimus ut omnia quae in hac Provinciali Synodo a nobis praescripta sunt, observare teneantur omnes quos singula decreta attingunt: transgressores ad normam iuris, vel prudenti arbitrio et conscientia Ordinariorum puniantur.

603. Ad definienda autem, quae in hoc Mechoacanensi Concilio aut non continentur, aut non exprimentur, sufficit norma iuris communis, cui Provincia nostra, ut aliae ecclesiasticae Provinciae et dioeceses, subiacet, salvis tamen privilegiis Americae Latinae vel singulis ecclesiis nostris certo concessis.

604. Obsequenti et gratissimo quo possumus animo, omnia et singula quae in hac Mechoacanensi Synodo, Domino opitulante, decrevimus et statuimus, Sanctae, Catholicae et Apostolicae Romanae Ecclesiae, recognoscenda et emendanda subiicimus.

605. Volumus insuper, ut haec nostra statuta et decreta, postquam a Sancta Sede Apostolica fuerint recognita et emendata, typis edantur et a Metropolita quamprimum promulgentur.